

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ
Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Α.Π.: 3/5.2.2010

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ
ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΒΟΥΛΗΣ
Αριθμ. Πρωτ. 499
Ημερομ. 4/2/20

Αθήνα, 4.2.2010

Προς
Τον Πρόεδρο της Βουλής των Ελλήνων
Κύριο Φίλιππο Πετσάλνικο

Αξιότιμε κύριε Πρόεδρε,

Έχω την τιμή να σας διαβιβάσω αντίγραφο του πρακτικού των συνεδριάσεων του Επιστημονικού Συμβουλίου της Βουλής της 3^{ης} και 4^{ης} Φεβρουαρίου 2010 που περιέχει τη διατύπωση της γνώμης του επί των ερωτημάτων που του θέσατε σε συνέχεια του εγγράφου του Προέδρου της Εξεταστικής Επιτροπής «για την ολοκλήρωση της διερεύνησης του σκανδάλου της Μονής Βατοπεδίου», Α' Αντιπροέδρου της Βουλής, κ. Γρηγορίου Νιώτη.

Με εξαιρετική τιμή

Ο Πρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου
Καθηγητής Κώστας Μαυριάς

ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ ΤΟΥ ΠΡΑΚΤΙΚΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗΣ ΤΟΥ Α΄ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΤΟΥ
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ ΤΗΣ 3^{ης} και 4^{ης}
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 2010

Την 3.2.2010, ημέρα Τετάρτη, και την 4.2.2010, ημέρα Πέμπτη, συνεδρίασε το Α΄ Τμήμα του Επιστημονικού Συμβουλίου της Βουλής μετά από πρόσκληση του Προέδρου της Βουλής, κ. Φιλίππου Πετσάλνικου, με θέμα της ημερήσιας διάταξης τα εξής ερωτήματά του, όπως αυτά διατυπώνονται στην από 2.3.2010 επιστολή του κ. Γρηγορίου Νιώτη, Α΄ Αντιπροέδρου της Βουλής και Προέδρου της Εξεταστικής Επιτροπής με αντικείμενο «την ολοκλήρωση της διερεύνησης του συνόλου του Σκανδάλου της Μονής Βατοπεδίου», προς τον Πρόεδρο της Βουλής:

«1. Εάν οι λόγοι αποκλεισμού του άρθρου 14 Κ.Ποιν.Δ., και δη κατά το μέρος που αποκλείουν την άσκηση ανακριτικών καθηκόντων σε ποινική υπόθεση από πρόσωπα που έχουν εξετασθεί ως μάρτυρες στην ίδια υπόθεση, εφαρμόζονται ως προς τη συγκρότηση εξεταστικής επιτροπής της Βουλής κατά τα άρθρα 144 επ. Καν.Β.

2. Εάν τέτοιος λόγος αποκλεισμού γεννάται στην περίπτωση που μέλος εξεταστικής επιτροπής προταθεί να κληθεί ως μάρτυρας ενώπιον της Επιτροπής και

3. Εάν γεννάται κώλυμα συμμετοχής σε Εξεταστική Επιτροπή Βουλευτού πρώην Υπουργού, του οποίου τυχόν πολιτικές ευθύνες ενδέχεται να αποτελέσουν ή όντως αποτελέσουν αντικείμενο διερεύνησης της Επιτροπής».

Στη συνεδρίαση παρέστησαν ο Πρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου, Καθηγητής του Πανεπιστημίου Αθηνών κ. Κώστας Μαυριάς, και τα τέσσερα λοιπά τέσσερα μέλη του Α΄ Τμήματος του Επιστημονικού Συμβουλίου της Βουλής, οι εξής: ο Επίτιμος Καθηγητής του Πανεπιστημίου Αθηνών και μέλος της Ακαδημίας Αθηνών κ. Επαμεινώνδας Σπηλιωτόπουλος, ο Καθηγητής του Πανεπιστημίου Αθηνών κ. Νικόλαος Σκανδάμης, ο Καθηγητής του Πανεπιστημίου Αθηνών κ. Παναγιώτης Παπανικολάου και ο Καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών κ. Χρίστος Μυλωνόπουλος. Με την τήρηση των πρακτικών επιφορτίσθηκε η Προϊσταμένη της Γραμματείας του Επιστημονικού Συμβουλίου κ. Σταματίνα Παπαδοπούλου – Γαρνέλη.

Μετά τη διαπίστωση της απαρτίας ακολούθησε συζήτηση μεταξύ των μελών του Α΄ Τμήματος του Επιστημονικού Συμβουλίου, τα οποία διατύπωσαν την εξής γνώμη του Επιστημονικού Συμβουλίου επί των ως άνω ερωτημάτων του κ. Προέδρου της Βουλής:

I. Το Σύνταγμα

Το Σύνταγμα ρυθμίζει το ζήτημα της *σύστασης* εξεταστικών επιτροπών στο άρθρο 68 παρ. 2, πρώτο και δεύτερο εδ., με το δε τρίτο εδ. αυτής της παραγράφου παρέχει εξουσιοδότηση στον Κανονισμό Βουλής να ρυθμίσει τα σχετικά με τη *συγκρότηση* και *λειτουργία* των εξεταστικών επιτροπών.

Ως προς τη σύσταση εξεταστικών επιτροπών, το Σύνταγμα ορίζει ότι η απόφαση της Βουλής λαμβάνεται με πλειοψηφία των δύο πέμπτων του συνόλου των βουλευτών, μετά από πρόταση του ενός πέμπτου του συνόλου των βουλευτών, και ότι οι εξεταστικές επιτροπές συνιστώνται ανάλογα με τη δύναμη των κομμάτων, των ομάδων και των ανεξαρτήτων, κατά τις ρυθμίσεις του Κανονισμού της Βουλής.

Το Σύνταγμα δεν καθορίζει γενικά τον σκοπό της σύστασης εξεταστικών επιτροπών, θεσπίζει όμως την ανάγκη λήψης της σχετικής απόφασης με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των βουλευτών όταν πρόκειται για ζητήματα αναγόμενα στην εξωτερική πολιτική και την εθνική άμυνα.

II. Ο Κανονισμός της Βουλής

Τα της *σύστασης*, *συγκρότησης* και *λειτουργίας* των εξεταστικών επιτροπών ρυθμίζουν τα άρθρα 144 έως 149 του Κανονισμού της Βουλής.

α. Η εξουσιοδοτική συνταγματική διάταξη δεν αναφέρεται στη *σύσταση* των εξεταστικών επιτροπών, αλλά στη *συγκρότηση* και τη *λειτουργία* τους. Ο Κανονισμός της Βουλής, επαναλαμβάνοντας τη σχετική συνταγματική ρύθμιση, την εξειδικεύει, ορίζοντας ότι η σχετική απόφαση λαμβάνεται με την *απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων*, η οποία δεν μπορεί να είναι κατώτερη από τα δύο πέμπτα του συνόλου των βουλευτών.

β. Ως προς τη *συγκρότηση* και τη *λειτουργία* τους, ο Κανονισμός της Βουλής παραπέμπει στις διατάξεις που διέπουν τη συγκρότηση των διαρκών επιτροπών, υπό την επιφύλαξη τυχόν παρεκκλίσεων στα άρθρα 145 έως 149 του Κανονισμού.

Εξ άλλου, ο Κανονισμός της Βουλής (άρθρο 144 παρ. 1) ορίζει ότι «η Ολομέλεια της Βουλής μπορεί να συνιστά εξεταστικές επιτροπές για την εξέταση ειδικών ζητημάτων δημόσιου ενδιαφέροντος».

Ερωτάται, αν έχουν, εν προκειμένω, εφαρμογή οι διατάξεις του άρθρου 14 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας., το οποίο ρυθμίζει το ζήτημα του αποκλεισμού, της εξαίρεσης ή της αποχής από τη συμμετοχή σε όργανο, προσώπου για το οποίο υπάρχει υπόνοια μεροληψίας

Οι εξεταστικές επιτροπές είναι, κατά τη θεωρία, όργανα άσκησης κοινοβουλευτικού ελέγχου (βλ. Ε. Σπηλιωτόπουλο, Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου, 2007, 12^η έκδοση, σελ. 403-404) ή, κατ' άλλη διατύπωση, ειδικότερα όργανα (βλ. Π. Παραρά, Σύνταγμα 1975 Corpus II, σελ.277-277), ή βοηθητικά όργανα της Βουλής (βλ. Α. Δερβιτσιώτη, Οι εξεταστικές επιτροπές του άρθρου 68 παρ. 2 του Συντάγματος 1975/86, σελ. 106 και, του ιδίου, Η αρχή της δημοσιότητας κατά τη λειτουργία των εξεταστικών επιτροπών, ΤοΣ, 1997, σελ. 545), τα οποία συλλέγουν και αξιολογούν, δια των πορισμάτων τους, υλικό το οποίο, εν συνεχεία, τίθεται υπ' όψη της Ολομέλειας της Βουλής ενόψει της εξέτασης από αυτή ειδικών ζητημάτων δημοσίου ενδιαφέροντος. Αποτελούν, επομένως, όργανα της Βουλής, τα οποία συνιστώνται όταν τα συνήθη μέσα κοινοβουλευτικού ελέγχου δεν επαρκούν για την πληροφόρηση της Βουλής επί ζητημάτων δημόσιου ενδιαφέροντος (Π. Φουντεδάκη, Οι προϋποθέσεις σύστασης εξεταστικής επιτροπής. Συμβολή στην ερμηνεία του άρθρ. 68 παρ.2 εδ.α του Συντάγματος, Αρμ1987, σελ. 644). Εξ άλλου, το ειδικότερο αντικείμενο των εξεταστικών επιτροπών προσδιορίζεται στην πρόταση για την σύστασή τους, όταν λαμβάνεται η σχετική απόφαση από την Ολομέλεια.

Σύμφωνα με το άρθρο 145 παρ. 1 και 2 του Κανονισμού της Βουλής, οι εξεταστικές επιτροπές έχουν όλες τις αρμοδιότητες των ανακριτικών αρχών και του Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών και ασκούν τις εξουσίες τους με τους όρους και τις διατυπώσεις των άρθρων 146 και 147 του Κανονισμού της Βουλής καθώς και του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας.

Η ρύθμιση του άρθρου 145 του Κανονισμού της Βουλής έχει την έννοια ότι οι εξεταστικές επιτροπές έχουν τόσες αρμοδιότητες όσες ρητά τους αναγνωρίζει ο Κανονισμός της Βουλής (όπως μάλιστα ορίζεται στο εδάφιο δεύτερο της παρ. 1 του άρθρου 145, «η Βουλή μπορεί με απόφασή της να περιορίσει τις εξουσίες της εξεταστικής επιτροπής»), όπως και όσες αρμοδιότητες περιέχονται στον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας και συνάδουν προς τον σκοπό τους. Αυτό, διότι σκοπός των εξεταστικών επιτροπών είναι η εξέταση ζητημάτων δημόσιου ενδιαφέροντος και όχι μόνο η διερεύνηση ενδεχόμενων αξιόποινων πράξεων. Όπως ορθώς επισημαίνεται και στη θεωρία, (βλ. Π. Παραρά, Σύνταγμα 1975 Corpus II, σελ. 277, «η [εξεταστική]

επιτροπή έχει ελεγκτικές μόνον εξουσίες, δηλ. δεν μπορεί να ενεργήσει και πράξεις που ανήκουν στην αρμοδιότητα διοικητικού οργάνου ή δικαστηρίου», και Χρ. Σγουρίτσα, Η οργάνωση της Κυβερνήσεως και η κοινοβουλευτική ευθύνη των Υπουργών σελ. 144).

Εν πάση περιπτώσει, και ανεξαρτήτως της εφαρμογής ή μη εν προκειμένω του άρθρου 14 του ΚΠΑ, ο Κανονισμός της Βουλής συγκεκριμενοποιεί, στη ρύθμιση του άρθρου 145, την αρχή της αμεροληψίας, η οποία κατοχυρώνεται στο Σύνταγμα (ΣτΕ 1555/2004: «σύμφωνα με την αρχή της αμεροληψίας των διοικητικών οργάνων, που αποτελεί ειδικότερη έκφανση της γενικής αρχής του Κράτους Δικαίου, η οποία απορρέει από το Σύνταγμα και τις καθιερούμενες από αυτό εγγυήσεις υπέρ του πολίτη» και 1117/2000) και διέπει τη δράση όλων των διοικητικών οργάνων και, προφανώς, και των πολιτειακών, υπό την αυτονόητη επιφύλαξη ότι η αρχή της αμεροληψίας ενεργοποιείται στις περιπτώσεις οργάνων της Βουλής στις οποίες προσιδιάζει η εφαρμογή της. Κατ' εφαρμογή της αρχής αυτής δεν επιτρέπεται να συμμετέχουν στη συγκρότηση εξεταστικών επιτροπών πρόσωπα που μπορούν να εγείρουν υπόνοιες μεροληψίας. Τέτοια πρόσωπα είναι, κατά την κρίση του Επιστημονικού Συμβουλίου, εν προκειμένω, εκείνοι που έχουν εξετασθεί ως μάρτυρες σε διαδικασία με αντικείμενο τη διερεύνηση της ίδιας υπόθεσης, εκείνοι που προτείνονται να κληθούν ή κλήθηκαν ως μάρτυρες ενώπιον της επιτροπής ή εκείνοι που διατέλεσαν Υπουργοί, εφόσον οι πράξεις ή παραλείψεις τους αποτελούν αντικείμενο διερεύνησης της επιτροπής.

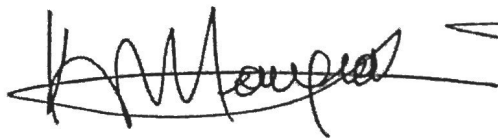
Κατά την άποψη του μέλους του Επιστημονικού Συμβουλίου κ. Χρίστου Μυλωνόπουλου, από τη διατύπωση του άρθρου 145 παρ. 2 του Κανονισμού της Βουλής, που παραπέμπει ρητά στον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας ως προς τους όρους ασκήσεως των εξουσιών της εξεταστικής επιτροπής, καθώς κι από εκείνην του άρθρου 147 παρ. 6 του Κανονισμού της Βουλής, που δέχεται ότι τα μέλη της επιτροπής μπορούν να εναλλαχθούν με εφέτη ή πρωτοδίκη ανακριτή, συνάγεται ότι οι μετέχοντες στις ανωτέρω επιτροπές βουλευτές περιβάλλονται με τις ίδιες εγγυήσεις αντικειμενικής αμεροληψίας όπως και οι τακτικοί δικαστές. Κατά συνέπειαν, οι διατάξεις του άρθρου 14 παρ. 1 και του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας ισχύουν και εν προκειμένω.

Κατόπιν των ανωτέρω, τα μέλη του Επιστημονικού Συμβουλίου διατύπωσαν επί των τριών ερωτημάτων του κ. Προέδρου της Βουλής ομοφώνως την άποψη ότι, κατ' εφαρμογήν της αρχής της αμεροληψίας: Η απάντηση στο πρώτο ερώτημα είναι ότι

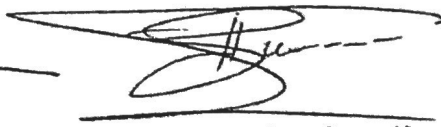
επιτάσσεται ο αποκλεισμός ή η εξαίρεση των προσώπων που εγείρουν υπόνοιες μεροληψίας, όπως είναι εκείνοι που εξετάστηκαν ως μάρτυρες σε διαδικασία με αντικείμενο την διερεύνηση της ίδιας υπόθεσης. Η απάντηση στο δεύτερο ερώτημα είναι ότι πρόσωπα που προτείνονται να κληθούν ως μάρτυρες ή καλούνται ως μάρτυρες ενώπιον εξεταστικής επιτροπής, εγείρουν υπόνοιες μεροληψίας, οπότε, σύμφωνα με την αρχή της αμεροληψίας, ιδρύεται λόγος εξαίρεσής τους από την άσκηση των καθηκόντων του μέλους της επιτροπής. Η απάντηση στο τρίτο ερώτημα είναι ότι υπόνοιες μεροληψίας εγείρονται και για τους διατελέσαντες στο αξίωμα του Υπουργού, των οποίων οι πράξεις ή παραλείψεις εντάσσονται στο αντικείμενο διερεύνησης της επιτροπής. Στη περίπτωση αυτή θα ισχύσει ό,τι και ανωτέρω.

Ο Πρόεδρος

Η Γραμματέας

Καθηγητής Κώστας Μαυριάς

Σταματίνα Παπαδοπούλου - Γαρνέλη